

WYROK

I. W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bogdan Gierzyński

Protokolant: sekretarz sądowy Ewa Naróg

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2015 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z odwołania (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek odwołania (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. od Decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 grudnia 2013 roku nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że uchyla punkty: III, IV, V, VI i VII decyzji;
2. zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 1360 zł (tysiąc trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Bogdan Gierzyński

XVII AmA 49/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 grudnia 2013 r., nr (...), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 267) – zwanej dalej również „KPA” w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) umorzył postępowanie wszczęte z urzędu przeciwko (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w sprawie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na nieprzekazywaniu konsumentom danych, do których obliguje ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715, Nr 165, poz. 984, Nr 201, poz. 1181, z 2012 r. poz. 1193) na formularzu informacyjnym, przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki, co mogło stanowić naruszenie art. 14 w zw. z art. 13 ust. 1 ww. ustawy o kredycie konsumenckim, a w konsekwencji naruszać art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

II. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 267) – zwanej dalej również „KPA” w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) umorzył postępowanie wszczęte z urzędu przeciwko (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w sprawie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na niepodawaniu w umowach kredytu konsumenckiego informacji o

czasie obowiązywania umowy, co mogło stanowić naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715, Nr 165, poz. 984, Nr 201, poz. 1181, z 2012 r. poz. 1193) a w konsekwencji naruszać art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

III. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 w zw. z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. polegające na niepodawaniu w umowach kredytu konsumenckiego informacji o innych opłatach z tytułu zaległości w spłacie kredytu, tj. o koszcie dochodzenie należności od pożyczkobiorcy za pośrednictwem osób trzecich, co stanowiło naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715, Nr 165, poz. 984, Nr 201, poz. 1181, z 2012 r. poz. 1193) a w konsekwencji naruszało art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził zaniechanie tej praktyki z dniem 12 kwietnia 2013 r.

IV. Na podstawie art. 27 ust. 1 w zw. z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. polegające na pobieraniu przy odstąpieniu przez konsumenta od umowy pożyczki kosztów innych niż odsetki za okres od dnia wypłaty do dnia spłaty kredytu, tj. prowizji za udzielenie pożyczki, co jest sprzeczne z art. 54 ust. 1 i 4 ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715, Nr 165, poz. 984, Nr 201, poz. 1181, z 2012 r. poz. 1193) a w konsekwencji narusza art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził zaniechanie tej praktyki z dniem 30 lipca 2013 r.

V. Na podstawie art. 26 ust. 1 i 2 w zw. z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. polegające na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.), poprzez zawarcie we wzorcach umów wykorzystywanych przy zawieraniu umów o kredyt konsumencki postanowienia o treści „W przypadku opóźnienia w spłacie udzielonej Pożyczki lub w zapłacie Raty Miesięcznej Pożyczkobiorca zobowiązany jest do zapłaty: (...) kwoty 25 zł (dwadzieścia pięć złotych) za drugie do zapłaty (...)” (pkt 7.2.1.e „Umowy określającej warunki udzielania pożyczek gotówkowych”), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i nakazał zaniechania jej stosowania.

VI. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) nałożył na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kary pieniężne w wysokości:

1. 20 834 zł z tytułu naruszenia przepisu art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie III sentencji decyzji;
2. 20 834 zł z tytułu naruszenia przepisu art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie określonym w punkcie IV sentencji decyzji;

3. 5 952 zł z tytułu naruszenia przepisu art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie określonym w punkcie V sentencji decyzji,

płatne do budżetu państwa.

VII. Na podstawie art. 77 ust. 1 w zw. z art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) w zw. z art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 267) w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciążył (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kosztami opisanego w punkcie III, IV i V sentencji decyzji postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązał tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 28,50 zł w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji.

Przedmiotową decyzję w części, tj. w zakresie punktu III, IV, V, VI, VII Decyzji zaskarżył powód – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W..

Zaskarżonej decyzji powód zarzucił naruszenie następujących przepisów:

1. art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez bezzasadne przyjęcie, że okoliczność, iż powód w praktyce nie stosował postanowień, o których mowa w pkt. III, IV i V Decyzji, pozostaje bez wpływu na stwierdzenie, że w sprawie doszło do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów, podczas gdy wykładnia językowa ww. przepisów jasno wskazuje, iż mowa jest o praktykach naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a nie wyłącznie na ich ewentualnym zagrożeniu;

2. art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że praktyki wskazane w pkt III, IV oraz V Decyzji stanowią praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż nigdy nie były one stosowane przez powoda, w związku z czym nie mogły naruszać zbiorowych interesów konsumentów;

3. art. 111 w zw. z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez bezzasadne niezastosowanie w sprawie kryteriów mających znaczenie dla odstąpienia od wymierzenia kary oraz ewentualnie, jej obniżenia pomimo wystąpienia ku temu stosownych przesłanek;

4. art. 106 ust. 1 w zw. z art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez nałożenie kary pieniężnej w sytuacji istnienia podstaw do odstąpienia od jej wymierzenia, w szczególności stwierdzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zaniechania stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, względnie orzeczenie kary nieproporcjonalnej do stwierdzonych naruszeń i nieuwzględnienie w dostatecznym stopniu istotnych okoliczności;

5. art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną a nie swobodną ocenę zgromadzonych w niniejszej sprawie dowodów (w szczególności pism wyjaśniających powoda, kart Klientów, przedkładanych wzorów umów itp.) i brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, skutkujące w szczególności uwzględnieniem jedynie niektórych okoliczności wskazanych w uzasadnieniu mających istotny wpływ na wysokość wymierzonych kar lub nieuwzględnieniem ich w ogóle.

Powołując się na powyższe zarzuty powód wniósł o:

1. uchylene Decyzji w części obejmującej punkty III, IV, V i VI i umorzenie przedmiotowego postępowania,

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych,

ewentualnie

w przypadku rozstrzygnięcia, iż jedynie część praktyk wskazanych w decyzji z dnia 31 lipca 2013 r., w punktach III, IV, V narusza zbiorowe interesy konsumentów, powód wniósł o:

3. zmianę przedmiotowej decyzji w części,
4. zmniejszenie kar pieniężnych nałożonych na powoda,
5. nieobciążanie powoda kosztami procesowymi.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Powód – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. prowadzi działalność gospodarczą m.in. w zakresie leasingu finansowego oraz pozostałych form udzielania kredytów.

Przy zawieraniu umów o kredyt konsumencki z klientami będącymi konsumentami powód posługuje się wzorcami umów w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego. Jednym z takich wzorców jest wzorzec o nazwie „Umowa określająca warunki udzielania pożyczek gotówkowych”. We wzorcu tym do dnia 11 kwietnia 2013 r. w punkcie 7.2.2. znajdowało się postanowienie o treści: „Pożyczkodawca ma prawo dochodzić swoich należności od Pożyczkobiorcy za pośrednictwem osób trzecich. Kosztem dochodzenia tychże należności zostaje obciążony Pożyczkobiorca”. Jednocześnie we wzorcu tym brak była informacji dotyczącej wysokości tego kosztu. W dniu 12 kwietnia 2013 r. powód zmienił powyższe postanowienie i nadał mu następującą treść: „Pożyczkodawca ma prawo dochodzić swoich należności od Pożyczkobiorcy za pośrednictwem osób trzecich”.

Ponadto w druku oświadczenia o odstąpieniu od umowy pożyczki będącego załącznikiem do „Umowy określającej warunki udzielania pożyczek gotówkowych” do dnia 29 lipca 2013 r. zamieszczone było zastrzeżenie o treści: „Mam świadomość, iż w związku z niniejszym odstąpieniem zobowiązany/a jestem do niezwłocznej wpłaty na rachunek Pożyczkodawcy o numerze.... kwoty na którą składają się poniższe należności: kwota pożyczki oraz prowizja za udzielenie pożyczki”. W dniu 30 lipca 2013 r. nastąpiła modyfikacja tego zastrzeżenia, które przybrało następującą treść: „Mam świadomość, iż w związku z niniejszym odstąpieniem zobowiązana/y jestem do niezwłocznej wpłaty na rachunek Pożyczkodawcy o numerze kwoty na którą składają się poniższe należności: kwota pożyczki oraz odsetki za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 r.”

W toku postępowania administracyjnego powód odpowiadając na pytanie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w piśmie z dnia 7 października 2013 r. oświadczył: „Spółka nie jest w stanie określić terminu (tj. daty początkowej oraz końcowej) obowiązywania we wzorze oświadczenia o odstąpieniu od umowy pożyczki (będącego załącznikiem do umowy określającej warunki udzielania pożyczek gotówkowych) postanowienia: Mam świadomość, iż w związku z niniejszym odstąpieniem zobowiązana/y jestem do niezwłocznej wpłaty na rachunek Pożyczkodawcy o numerze... kwoty, na którą składają się poniższe należności: kwota pożyczki oraz prowizja za udzielenie pożyczki. Jednakże, Spółka oświadcza, że klienci odstępujący od umowy pożyczki, zwracali Spółce wyłącznie kwoty pożyczki bez prowizji. Na dowód powyższego, Spółka przedstawia 2 kopie kart klientów, którzy odstąpili od umowy pożyczki, z zaznaczeniem kwot wnioskowanych oraz kwot zwróconych przez nich po dokonaniu odstąpienia, stanowiące załącznik nr 5 do niniejszego pisma.”

Zarówno w zaskarżonej Decyzji, jak również w toku postępowania sądowego pozwany nie wykazał, że powód faktycznie pobierał od konsumentów odstępujących od umowy pożyczki prowizji za udzielenie pożyczki. Powyższe wyjaśnienia powoda dotyczące niepobierania przez niego tej prowizji nie były przez pozwanego kwestionowane także na rozprawie w dniu 23 lutego 2015 roku.

W związku z powyższym, mając na względzie zgromadzony materiał dowodowy, a w szczególności dokumenty zgromadzone w toku postępowania administracyjnego oraz stanowiska stron postępowania Sąd stwierdził, iż fakt niepobierania przez powoda prowizji za udzielenie pożyczki od odstępujących od umowy konsumentów jest bezsporny pomiędzy stronami postępowania.

Bezspornym pomiędzy stronami pozostawało ponadto, iż powód we wzorcu o nazwie „Umowa Określająca warunki udzielania pożyczek gotówkowych” w punkcie 7.2.1.e do dnia 12 kwietnia 2013 r. zamieszczał postanowienie o treści: „W przypadku opóźnienia w spłaceniu udzielonej Pożyczki lub w zapłacie Raty Miesięcznej Pożyczkobiorca zobowiązany jest do zapłaty: (...) kwoty 25 zł (dwadzieścia pięć złotych) za drugie [wezwanie – przyp. Sądu] do zapłaty (...)”. Postanowienie to było stosowane przez powoda od 2011 r.

We wzorcu stosowanym przez powoda od dnia 22 września 2013 r., w umowach zawieranych z konsumentami powód stosował podobne postanowienie, o treści: „W sytuacji opóźnienia w spłacie Pożyczki, Pożyczkodawca zastrzega sobie możliwość powiadomienia Pożyczkobiorcy o zaistniałym opóźnieniu w spłacie pożyczki (...). Pożyczkobiorca zostanie obciążony kosztami wezwań do zapłaty w następujący sposób: (...) b) 25 PLN za wezwanie do zapłaty wysłane listem poleconym (...)”.

Wyrokiem tut. Sądu z dnia 4 lipca 2012 r. (sygn.. akt XVII AmC 5205/11) za niedozwolone zostało uznane postanowienie o treści: „Opłata za sporządzenie i wysłanie lub doręczenie wezwania do zapłaty raty (rat) kredytu lub odsetek – od każdego wezwania – 20 zł”. Postanowienie to zostało wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod poz. 3852 w dniu 17 października 2012 r.

Powyższe fakty są bezsporne pomiędzy stronami postępowania. Na podstawie dokumentacji zgromadzonej w postępowaniu administracyjnym i sądowym nie budzą one wątpliwości Sądu. W związku z powyższym stan faktyczny w rozpoznawanej sprawie został ustalony jak wyżej.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331), zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przy czym przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności m.in. naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

W odniesieniu do kredytów konsumenckich, których udziela konsumentom powód, zakres informacji określa m.in. przepis art.30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz.715 ze zm.). Polega on na określaniu w umowach o kredyt konsumencki informacji o innych kosztach, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności opłatach, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunki na jakich koszty te mogą ulec zmianie.

Powód w stosowanym przez siebie wzorcu umownym o nazwie „Umowa określająca warunki udzielania pożyczek gotówkowych” w punkcie 7.2.2. do dnia 11 kwietnia 2013 r. zastrzegał, że „Pożyczkodawca ma prawo dochodzić swoich należności od Pożyczkobiorcy za pośrednictwem osób trzecich. Kosztem dochodzenia tychże należności zostaje obciążony Pożyczkobiorca”, zaś po tej dacie wprowadził modyfikację punktu 7.2.2. polegającą na tym, że brak był zastrzeżenia, które zobowiązywałoby konsumenta do ponoszenia kosztów dochodzenia należności, pozostawione zostało jedynie postanowienie o treści „Pożyczkodawca ma prawo dochodzenia swoich należności do Pożyczkobiorcy za pośrednictwem osób trzecich”.

Pozwany w zaskarżonej Decyzji zakwestionował wykonanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji w zakresie kosztu dochodzenia należności za pośrednictwem osób trzecich wskazując, że umowy pożyczki zawierane z konsumentami przed dniem 12 kwietnia 2013 r. nie zawierały postanowień określających wysokość tych kosztów.

Stanowisko pozwanego w tym względzie, w ocenie Sądu, nie jest zasadne.

Analizowany zapis dotyczy odszkodowania a nie opłat, prowizji, marż czy kosztów usług dodatkowych. Odszkodowanie ma na celu naprawienie powstałej szkody (art. 363 k.c.) w granicach odpowiedzialności podmiotu zobowiązanego do naprawienia szkody. Warunkiem odpowiedzialności jest zaś fakt poniesienia szkody w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy (art. 471 k.c.). Przy czym odpowiedzialność ta obejmuje wyłącznie skutki będące normalnym następstwem działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

Nieokreślenie na etapie zawierania umowy wysokości odszkodowania nie mogło przy tym prowadzić do nadmiernego obciążenia konsumentów, gdyż obowiązek konsumenta jest ograniczony wyłącznie do wysokości poniesionej przez powoda szkody. Zauważyć przy tym należy, że potencjalny poszkodowany nie może na etapie zawierania umowy z góry określić jaką ponieśe szkodę. Może jedynie zastosować w umowie instytucję kary umownej w miejsce odszkodowania na zasadach ogólnych, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

W związku z powyższym zarzut naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w odniesieniu do pkt III Decyzji okazał się zasadny.

Odwołanie należało również uwzględnić w zakresie dotyczącym punktu IV Decyzji.

W tej części Decyzji pozwany uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie powoda polegające na „pobieraniu przy odstąpieniu przez konsumenta od umowy pożyczki kosztów innych niż odsetki za okres od dnia wypłaty do dnia spłaty kredytu, tj. prowizji za udzielenie pożyczki, co jest sprzeczne z art. 54 ust. 1 i 4 ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715, Nr 165, poz. 984, Nr 201, poz. 1181, z 2012 r. poz. 1193) a w konsekwencji narusza art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.” Jak z powyższego wynika, przedmiotem zarzucanej powodowi praktyki było pobieranie od konsumentów odstępujących od umowy prowizji za udzielenie pożyczki, nie zaś stosowanie postanowień umownych, które naruszałyby zbiorowe interesy konsumentów.

Jak już wyżej zaznaczono zarówno w toku postępowania administracyjnego jaki i sądowego nie zostało wykazane, że powód pobierał od konsumentów odstępujących od umowy pożyczki prowizji za jej udzielenie. Zaznaczyć przy tym należy, iż zamieszczenie w druku oświadczenia o odstąpieniu od umowy pożyczki postanowienia o treści „Mam świadomość, iż w związku z niniejszym odstąpieniem zobowiązana/y jestem do niezwłocznej wpłaty na rachunek Pożyczkodawcy o numerze.... Kwoty na którą składają się poniższe należności: kwota pożyczki oraz prowizja za udzielenie pożyczki” nie jest równoznaczne z faktem pobierania tej opłaty od konsumenta, co zostało uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w punkcie IV Decyzji. Należy przy tym mieć na względzie, że powód zaprzeczył faktowi pobierania od konsumentów prowizji w przypadku odstąpienia od umowy, zaś pozwany nie przedstawił dowodów, które podważałyby prawdziwość tego twierdzenia. Na pozwanym, jako wywodzącym skutki prawne z okoliczności wskazanych w punkcie IV Decyzji spoczywał ciężar ich wykazania, co nie zostało uczynione.

W związku z powyższym, z uwagi na fakt, iż zarzucana w punkcie IV Decyzji praktyka nie znajduje oparcia w zgromadzonym materiale dowodowym odwołanie w tej części należało uznać za uzasadnione i Decyzję w tej części uchylić.

Zasadne okazało się również odwołanie w zakresie dotyczącym punktu V zaskarżonej Decyzji.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w Wyroku z dnia 12 lutego 2014 r. sygn. III SK 18/13, że w odniesieniu do art. 24 ust. 1 uokik zdecydowanie przeważa w praktyce (postanowienie Sądu Najwyższego z 13

grudnia 2012 r., III SK 25/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 6 grudnia 2012 r., VI ACa 861/12; wyroki SOKiK z 15 lipca 2010 r., XVII Ama 28/09; z 23 sierpnia 2010 r., XVII Ama 86/09; z 23 maja 2011 r., XVII Ama 212/09; z 23 maja 2011 r., XVII Ama 212/09; z 24 maja 2012 r., XVII Ama 31/11; z 14 stycznia 2013 r., XVII Ama 85/11; z 24 kwietnia 2013 r., XVII Ama 63/10) i piśmiennictwie pogląd, zgodnie z którym do stwierdzenia, że dane zachowanie przedsiębiorcy jest bezprawne, niezbędne jest sięgnięcie do innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007 r. przepisów prawa nakładających na przedsiębiorcę określony obowiązek (nakaz / zakaz) w obrocie konsumenckim (A. Wędrychowska-Karpińska, A. Wiercińska-Krużewska [w:] Stawicki, Stawicki, Ustawa, s. 539).

Z wcześniejszego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego tzw. rozszerzonej prawomocności wpisu postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (wyroki Sądu Najwyższego z 20 września 2013 r., II CSK 708/12; z 23 października 2013 r., IV CSK 142/13; postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2011 r., I CSK 676/10; uchwały Sądu Najwyższego z 7 października 2008 r., III CZP 80/o8, OSNC 2009 nr 9, poz. 118; z 13 stycznia 2011 r., III CZP 119/10, OSNC 2011 nr 9, poz. 95) wynika zaś, że zachowaniu polegającemu na stosowaniu przez innego przedsiębiorcę postanowień wzorca umowy wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007 r., nie można przypisać bezprawności. Nie jest to bowiem zachowanie sprzeczne z ukształtowanymi w k.p.c. zasadami funkcjonowania rejestru i skutkami wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za postanowienie niedozwolone w ramach tzw. abstrakcyjnej kontroli wzorców umów. Dlatego w piśmiennictwie już wcześniej wskazywano, że art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy znajduje zastosowanie wyłącznie do przedsiębiorcy, który nie stosuje się do orzeczonego zakazu wykorzystywania niedozwolonych postanowień umowy (w szczególności zob. M. Rejda, Postępowanie w sprawie uznanie za niedozwolone postanowień wzorca umowy. Komentarz, Warszawa 2009, s. 133 i 138; R. Trzaskowski, Przesłanki i skutki uznania postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479³⁶- 479⁴⁵ k.p.c.) [w:] red. E. Holewińska-Łapińska, Prawo w działaniu. 6. Sprawy cywilne, Warszawa 2008, s. 238).

W dalszej kolejności należy stwierdzić, że w argumentacji zawartej w uzasadnieniu uchwały III SZP 3/06 odwołano się w szerokim zakresie do potrzeby zapewnienia efektywności dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE 1993 L 95, wydanie specjalne polskie Dz.U.UE-sp.15-2-288, dalej jako Dyrektywa 93/13).

Ze względów wynikających z zasad unijnego prawa intertemporalnego dotyczących przystępujących do Unii Europejskiej nowych państw członkowskich, Sąd Najwyższy nie mógł w tej sprawie wystąpić z odpowiednim pytaniem prejudycjalnym. W dacie podejmowania uchwały III SZP 3/06 nie było zaś orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako TSUE) dotyczącego bezpośrednio kwestii efektywnej realizacji w porządku krajowym wymogów wynikających z art. 7 dyrektywy 93/13.

Sytuacja w tym zakresie zmieniła się z chwilą wydania przez TSUE wyroku z 26 kwietnia 2012 r. w sprawie C-472/10 *Invitel*, w którym Trybunał wypowiedział się w przedmiocie wykładni art. 7 dyrektywy 93/13. Z uzasadnienia tego wyroku wynika jednoznacznie, że w ocenie TSUE, skuteczna realizacja celu zakładanego przez art. 7 dyrektywy 93/13 „wymaga [...] by postanowienia umowne ujęte we wzorcu umowy konsumenckiej uznane za nieuczciwe wskutek powództwa o zaniechanie naruszeń wytoczonego przeciwko zainteresowanemu przedsiębiorcy [...] nie wiązały ani tych konsumentów, którzy byli stronami postępowania o zaniechanie naruszeń, ani też tych konsumentów, którzy zawarli z tym przedsiębiorcą umowę, do której stosuje się ten sam wzorzec umowy” (pkt 38). W dalszej kolejności TSUE stwierdził, że „zastosowanie [...] sankcji nieważności nieuczciwego postanowienia umownego, skutecznej względem wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowę konsumencką, do której stosuje się ten sam wzorzec umowy, zapewnia, że konsumenci ci nie będą związani omawianym postanowieniem” (pkt 40). Z przywołanego orzeczenia wynika jednoznacznie, że w ocenie TSUE taka interpretacja art. 479⁽⁴³⁾ k.p.c., jaką przyjęto w powołanym powyżej orzecznictwie Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, odpowiada wymogom wynikającym z art. 7 dyrektywy 93/13 i nie ma potrzeby odwoływania się do zasady efektywności prawa unijnego w celu poszerzenia zakresu skutków wpisu postanowienia do rejestru niedozwolonych postanowień.

Ze sprawy C-472/10 Invitel zatem jednoznacznie wynika, że sprzeczne z dyrektywą 93/13, jako jedną z dyrektyw wymienioną w załączniku I, nie jest stosowanie postanowień wzorca wpisanego do rejestru postanowień uznanych za niedozwolone przez jakiegokolwiek innego przedsiębiorcę, ale tylko przez przedsiębiorcę, który uczestniczył w postępowaniu zakończonym wpisem do rejestru.

W związku z powyższym podzielić należy pogląd, iż praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów może być dalsze stosowanie postanowienia, którego treść jest identyczna z treścią postanowienia, które zostało wpisane do rejestru, tylko przez tego samego przedsiębiorcę, który uczestniczył w postępowaniu zakończonym wpisem do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Z uwagi na zasady ustalania niedozwolonego charakteru postanowienia wzorca umowy nie jest możliwe traktowanie jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zachowania innego przedsiębiorcy, polegającego na stosowaniu postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone i nakładanie kar pieniężnych z tego tytułu (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r. sygn. III SK 18/13, Lex nr 1448753).

Mając powyższe na względzie, uwzględniając fakt, że postanowienie tożsame z postanowieniem o którym mowa w punkcie V zaskarżonej decyzji nie było wpisane do rejestru postanowień niedozwolonych w związku z praktyką powoda Sąd uznał, że zasadny jest zarzut naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie dotyczącym punktu V zaskarżonej Decyzji.

Uwzględniając wszystkie ww. zarzuty Sąd uchylił zaskarżoną Decyzję w zakresie pkt III, IV i V wobec braku podstaw do jej wydania w tej części (art.479^{31a} § 3 k.p.c.).

Konsekwencją powyższego rozstrzygnięcia jest uznanie, że brak było podstaw do nałożenia kar określonych w pkt VI Decyzji, które należało w tej części uchylić (art.479^{31a} § 3 k.p.c.).

W związku z powyższym rozstrzygnięciem Sąd uchylił również obowiązek pokrycia kosztów postępowania administracyjnego przez powoda określony w punkcie VII Decyzji (art.479^{31a} § 3 k.p.c.).

SSO Bogdan Gierzyński